Dosarul nr. 2-24091156-05-2a-20012025 **Judecătoria Cahul, sediul Central**
Judecător Natalia Pasat

CURTEA DE APEL SUD, SEDIUL CAHUL

D E C I Z I E
În numele Legii

12 martie 2026 **municipiul Cahul**

Completul de judecată al Curții de Apel Sud, sediul Cahul
Având în componența sa:
Președintele completului de judecată, judecător **Inga GORLENCO**
Judecătorii **Evgheni BANCOV și Andrei SCRIPCENCO**
Grefier **Tatiana Ghenciu**

a examinat în ședință publică în ordine de apel, apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Cebotari Vitali, Procuratura Generală al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, împotriva Hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 octombrie 2024, pronunțată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată a lui Cebotari Vitali împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Procuratura Generală al Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

Asupra cererilor de apel, în baza materialelor și actelor dosarului cât și argumentelor prezentate în ședința de judecată, Completul de judecată,-

C O N S T A T Ă :

Circumstanțe de fapt ale cauzei.

La data de 14 august 2024 Vitali Cebotari a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la data de 18 martie 2022 de către Procurorul General interimar Dumitru Robu a fost pornită cauza penală nr.*****, conform art. ***** din Codul Penal pe faptul existenței bănuielii rezonabile de săvârșire a neglijenței în serviciu la exercitarea funcției de procuror de către Vitali Cebotari și Ruslan Popov.

În cadrul urmăririi penale în prezenta cauză, la 05 mai 2022 Vitali Cebotari a fost recunoscut în calitate de bănuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. ***** din Codul penal.

La data de 16 iunie 2022, lui Vitali Cebotari i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art. ***** din Codul penal.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție Nadejda Busuioc din 12 octombrie 2022 a fost scos de sub urmărire penală învinuitul Cebotari Vitali Piotr din motivul că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. ***** din Codul penal. Clasarea cauzei penale nr.*****, din motivul lipsei elementelor infracțiunii prevăzute de art. 329 alin.(1) din Codul penal.

A menționat reclamantul că, a fost învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 329 alin.(1) din Codul penal, deși, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil al faptei, i s-a imputat comiterea unei infracțiuni ușoare**,** dar constituie o bănuială destul de serioasă, cu un impact foarte puternic asupra imaginii și reputației persoanei învinuite și vieții lui cotidiene, deoarece sancțiunea prevede și cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, ceia ce duce la modificarea esențială a vieții și motivației în viitor.

A mai menționat reclamantul și faptul că având stagiu îndelungat de muncă în organele procuraturii și pe acest parcurs neavând nici o abatere de la îndeplinirea obligațiunilor de serviciu, fapt care i-a creat o imagine respectuoasă în rândurile colegilor și a societății și care i-a fost știrbită prin acțiunile organului de urmărire penală fiind învinuit de comiterea infracțiunii, prevăzute de art. ***** din Codul penal în următoarele circumstanțe.

Astfel, în perioada 18 martie 2022 - 12 octombrie 2022, a fost subiect al cauzei penale nr. *****, pornită prin Ordonanța Procurorului General interimar al Republicii Moldova din 18 martie 2022, fiind învinuit, că prin încheierea din 23.12.2020 a fost dispusă finisarea examinării sesizării din 30.09.2020 a directorului general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină Ion Dodon, privind cauzarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală a prejudiciului în sumă de 11 466 266,44 de lei, de către persoane responsabile din cadrul SC „Denledmed" SRL și SC „Cosgalmed" SRL, pe motiv că subiectul expus în sesizare constituie obiectul unui proces civil pendinte. După adoptarea soluției nominalizate, materialul a fost transmis pentru păstrare în arhiva IP Cahul al IGP.

La data de 17 februarie 2021, Ruslan Popov, care exercita în acea perioadă funcția de Adjunct al Procurorului General, fără a avea spre examinare careva plângeri și fără a fi declanșată careva proceduri de control ierarhic, i-a solicitat în cadrul unei convorbiri telefonice procurorului-șef al Procuraturii raionului Cahul, Vitali Cebotari să-i prezinte materialul înregistrat în R-2 al IP Cahul cu nr. 7776 din 26 octombrie 2020.

La data de 17 februarie 2021, procurorul-șef al Procuraturii raionului Cahul, Vitali Cebotari a solicitat verbal conducerii IP Cahul să-i fie prezentat materialul înregistrat în R-2 cu nr. 7776 din 26 octombrie 2020, care în aceiași zi i-a fost transmis, contra semnătură, de către ofițerul superior de investigații al Secției nr.2 al Direcției investigații Sud al INI al IGP S. Cutinschii.

După recepționarea materialului, procurorul-șef al Procuraturii raionului Cahul Vitali Cebotari, la data de 18 februarie 2021 a transmis personal materialul nr.7776 din 26 octombrie 2020 lui Ruslan Popov, care la rândul său a recepționat materialul nominalizat, fără a înregistra intrarea acestuia în cancelaria Procuraturii Generale și l-a păstrat la sine contrar ordinii stabilite.

Ulterior, în cadrul examinării adresării directorului general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Ion Dodon, din 01 decembrie 2021, privind rezultatele examinării sesizării din 30 septembrie 2020, s-a constatat că datorită modului de exercitare a atribuțiilor de

serviciu de către procurorii Vitali Cebotari și Ruslan Popov, materialul R-2 nr. 7776 din 26 octombrie 2020 a fost pierdut, ceea ce a lezat dreptul declarantului de a beneficia de o investigație eficientă din partea organelor de drept la examinarea sesizării sale despre infracțiune, iar pe cale de consecință a fost afectat și dreptul său de a-și revendica în cadrul unui proces penal prejudiciul în mărime de 11.466.266,44 lei.

Astfel, a fost constatată existența unei bănuieli rezonabile că Ruslan Popov deținând funcția de Adjunct al Procurorului General, fiind persoană cu funcție de demnitate publică, prin îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu, ca rezultat al unei atitudini neglijente, nu a recepționat de la procurorul-șef al Procuraturii raionului Cahul, Vitali Cebotari, și nu a înregistrat conform regulilor stabilite materialul R-2 nr.7776 din 26 octombrie 2020, ceea ce a determinat dispariția acestui material și cauzarea Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a daunelor în mărime de 11 466 266,44 lei infracțiune prevăzută de art. ***** din Codul penal.

A menționat faptul că, în cadrul urmăririi penale s-a constatat cu certitudine că, pretinsele daune în proporții mari în sumă de 11 466 266,44 de lei, bănuiala rezonabilă referitor la cauzarea cărora a existat la etapa începerii urmăririi penale în baza art.329 alin.(1) Cod penal, reprezintă prejudiciul cauzat fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către persoane responsabile din cadrul SC „Denlenmed" SRL și SC „Cosgalmed' SRL, constatat urmare a controalelor efectuate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Respectiv, a considerat că pierderea materialului înregistrat în R-2 cu nr.7776 din 26 octombrie 2020, nu a generat imposibilitatea investigării aspectelor ce țin de prejudicierea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală cu 11 466 266,44 lei de către factorii de decizie ai SC „Denlenmed'' SRL și SC „Cosgalmed" SRL, or, legislația procesual-penală reglementează expres posibilitatea restabilirii documentelor dispărute sau pierdute.

La fel a considerat reclamantul că, nu există o legătură cauzală între acțiunile de neîndeplinire corespunzătoare a atribuțiilor de serviciu comise de către procurorii Ruslan Popov și Vitali Cebotari, ce au generat pierderea materialului înregistrat în R-2 cu nr.7776 din 26.10.2020 și cauzarea de daune în proporții mari fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Prin urmare, organul de urmărire penală a constatat lipsa în acțiunile lui Popov Ruslan și Cebotari Vitali a elementelor laturii obiective a infracțiunii de neglijență în serviciu, prevăzută la art. ***** din Codul penal, și anume a elementului material obligatoriu al acestei componențe de infracțiune - daune în proporții mari.

A susținut că, în temeiul prevederilor Constituției Republicii Moldova, Codului de procedură penală, Codului penal și al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, organul de urmărire penală are sarcina prioritară de a asigura respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, iar întru evitarea unor încălcări flagrante ale acestora și ulterioara condamnare a Republicii Moldova la CEDO, conform prevederilor art. 284 alin. (1) și alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Popov Ruslan și Cebotari Vitali au fost scoși de sub urmărire penală în temeiul prevederilor art. 275 alin. (1) pct. 3) din Codul de procedură penală, din motiv că fapta acestora nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute la art. ***** din Codul penal, iar cauza penală a fost clasată.

Din motivarea ordonanței privind clasarea cauzei penale nr.*****, din motivul lipsei elementelor infracțiunii prevăzute de art. ***** Cod penal mai rezultă că, procurorul a ajuns la

concluzia că nu există o legătură cauzală între acțiunile de neîndeplinire corespunzătoare a atribuțiilor de serviciu comise de către procurorii Ruslan Popov și Vitali Cebotari.

A menționat că, odată cu pornirea procesului penal prin emiterea ordonanței Procurorului General interimar al Republicii Moldova din 18 martie 2022, prin acțiunile întreprinse în cadrul cauzei penale, a fost supus unei persecuții fără precedent.

Astfel, în perioada lunilor martie - octombrie 2022 pe parcursul urmăririi penale, reclamantul a fost supus mai multor acțiuni ilegale ale organului de urmărire penală, fiind tras fără nici o justificare la răspundere penală, motiv pentru care a avut de suferit din punct de vedere moral, psihic și reputaţional.

A susținut că, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

Reieșind din cele relatate anterior, gravitatea suferințelor morale, disconfortul psiho-emoţional, starea de stres, care au fost cauzate prin investigarea sa în calitate de bănuit și ulterior în calitate de învinuit, la faza de urmărire penală, la acțiunile procedurale în calitate de bănuit și învinuit cu renunțarea ulterioară la acuzații în modul și cu argumentarea care s-a făcut, motiv din care reclamantul a considerat că suma de 500 000 de lei va fi una echitabilă și îndeajuns în vederea atenuării suferințelor morale pricinuite.

Reclamantul a subliniat că, până la momentul inițierii urmăririi penale, se bucura de o reputație ireproșabilă probată prin avansarea sa atât în cariera de procuror, cât și prin obținerea calificativelor maxime la evaluarea performanțelor sale de către Consiliul Superior al Procuraturii. Cariera profesională și onoarea de care se bucura în rândul procurorilor, a fost consolidată și de activitățile sale academice, care similar, sunt condiționate prin manifestarea unui nivel de cunoaștere avansat al materiei, precum și diligența în respectarea eticii și deontologiei.

Nu în ultimul rând a fost afectată și familia sa și anume soția, care la moment activa ca șef-adjunct al Direcției învățământ Cahul, care interacționa cu multe persoane și de multe ori era întrebată despre situația sa, ce îi crea situații de stres și nu putea să se simtă confortabil în societate.

A mai susținut că a început activitatea în organele procuraturii din 27 februarie 1996.

Din 27 februarie 1996 până la 03 mai 1999 a activat în funcție de Procuror al secției în Procuratura UTA Găgăuzia.

În perioada 03 mai 1999 - 06 octombrie 2000 a activat în funcția de Șef al secției pentru contribuirea la înfăptuirea justiției în instanțele judecătorești în Procuratura UTA Găgăuzia.

În perioada 06 octombrie 2000 - 12 iunie 2002 a activat în funcția de Procuror adjunct al Procurorului UTA Găgăuzia.

În perioada 12 iunie 2002 - 12 iunie 2007 a activat în funcția de Procuror șef al raionului Cahul.

În perioada 12 iunie 2007 - 11 decembrie 2012 a activat în funcția de Procuror șef al raionului Cantemir.

În perioada 11 decembrie 2012 - 01 august 2016 a activat în funcția de Procuror șef al Procuraturii de nivelul Curții de Apel Cahul și procuror Şef al raionului Cahul din anul 2020 până în prezent.

În perioada 2009-2013 a fost membru al Colegiului de calificare al Consiliului Superior al Procurorilor.

Din anul 2004-2017 a activat prin cumul, în cadrul Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Haşdeu” din Cahul la Facultatea de Drept și Administrație Publică, Catedra de Drept în funcție de lector universitar.

Prin Ordinul Procurorului General nr.78-p din 27.01.2015 i-a fost conferită Medalia „Pentru Serviciu Impecabil” clasa II.

Prin Ordinul Procurorului General nr.1120-p din 14.09.2017 i-a fost conferită insigna de piept „Eminent al Procuraturii” și prin Ordinul Procurorului General nr.1046-p din 29 ianuarie 2020 i-a fost conferită Medalia „Pentru Serviciu Impecabil” clasa I.

În drept, întru justificarea încasării prejudiciului moral acțiunea a fost întemeiată pe prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545/1998 din 25 februarie 1998, Codului civil și Codului de procedură civilă, toate în cumul cu jurisprudența CtEDO, solicitându-se compensarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiție în beneficiul reclamantului Vitali Cebotari a sumei de 500 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Poziția instanței de fond.

Prin Hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 octombrie 2024, s-a admis parțial, acțiunea depusă de Cebotari Vitali împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Procuratura Generală al Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Cebotari Vitali, suma de 100 000 lei, cu titlu de prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală și procuraturii.

În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Cerere de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

La data de 01 noiembrie 2024, Ministerul Justiției al Republicii Moldova prin reprezentantul Cachița Constanin, a depus cerere de apel nemotivată împotriva Hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 octombrie 2024, manifestând dezacord cu hotărârea pronunțată.

Ulterior, la data de 29 ianuarie 2025, Ministerul Justiției al Republicii Moldova prin reprezentantul Cachița Constantin a depus cerere de apel motivată, prin care a solicitat:

- Admiterea apelului;
- Casarea Hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 octombrie 2024, cu emiterea unei noi decizii de respingere a cererii ca neîntemeiată, sau în cazul în care, instanța de apel, după ce va judeca apelul, va ajunge la o altă soluție decât cea de respingere, dispunerea modificării hotărârii primei instanțe, în sensul micșorării sumei încasate, corespunzător sumelor acordate în cauze similare de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și instanțele judecătorești naționale, precum și în corespundere cu realitatea social-economică al țării.

Argumentele cererii de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În motivarea apelului s-a invocat că, hotărârea primei instanțe este neîntemeiată, fiind una nemotivată și totodată nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele de fapt și de drept importante pentru soluționarea cauzei, iar cele pe care instanța a considerat constatate, nu au fost demonstrate prin probe veridice. De asemenea consideră că, de către instanța de fond au fost aplicate și interpretate eronat normele de drept material și procedural, concluziile primei

instanțe expuse în hotărâre sânt în contradicție cu circumstanțele cauzei și concluziile primei instanțe sunt în contradicție cu practica judiciară, și neagă valoarea dreptului și al legii, precum și a principiilor echității și dreptății sociale.

Consideră că, hotărârea primei instanțe nu corespunde tuturor normelor de drept, nu este una clară și înțeleasă, nu răspunde în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate, or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea trebuie să fie motivată, astfel încât justițiabilul să cunoască motivele care l-au făcut pe instanța să adopte una sau altă soluție, iar lipsa motivării unei decizii judiciare pune în pericol dreptul la un proces echitabil. Jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumentele instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.

Invocă că, instanța de fond la adoptarea soluției nu a demonstrat deplină concordanță dintre soluția din cauza și circumstanțele reale, și a interpretat în mod eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei. Consideră că, suma de 100 000 lei hotărâtă a fi încasată din bugetul de stat în favoarea lui Cebotari Vitali, nu a fost probată prin probe concludente și verosimile. Totodată, instanța de fond a ignorat argumentele reprezentantului Ministerului Justiției și reprezentanții intervenienților accesorii, că în speță nu sunt întrunite condițiile din normele aplicabile cazului, iar solicitările reclamantului sunt declarative și nu au un suport probatoriu.

Invocă că, acceptarea concluziilor din hotărârea primei instanțe ar semnifica anihilarea mecanismului legal și ar exclude iremediabil repararea prejudiciului cauzat instituit prin Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, iar art. 6 lit. b) din Legea menționată statuează expres că, dreptul la repararea prejudiciului, în mărime și modul stabilit de prezenta lege, apare inclusiv în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

Consideră că, instanța de fond greșit a concluzionat că complexul de acțiuni întreprinse față de Cebotari Vitali în cumul sunt apreciate ca fiind ilicite, și că speței în cauză sunt aplicabile prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 care reglementează că este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma tragerii ilegale la răspundere penală. Or, pornind de la noțiunea de acțiuni ilicite ale organului de urmărire penală potrivit art. 2 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, pentru a fi considerate acțiuni ilicite, acestea trebuie să îmbrace 2 forme și anume: încălcarea principiului general; încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale. Prin urmare consideră că, pentru a califica faptul că Cebotari Vitali a fost ilegal tras la răspundere penală și prezența unei acțiunii civile întemeiate, nu este suficientă întrunirea doar prevederilor art. 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, dar urmează să fie întrunite și prevederile art. 3 din prezenta Lege. Susține că, poziția respectivă este susținută și de practica judiciară națională pe o astfel categorii de cauze. Prin urmare este evident că, instanța de fond nu a cercetat multiaspectual, complet, nepărtinitor și nemijlocit probatoriul administrat, punând la baza hotărârii argumentele iluzorii bazate pe aprecierile subiective ale reclamantului.

Invocă că, în cazul din speță Cebotari Vitali a avut doar calitate de bănuit și învinuit, neavând statutul de inculpat sau condamnat. Totodată, în cazul dat a fost intentat doar proces penal care nu a generat în cauza penală de examinare în instanța de judecată, în privința lui

Cebotari Vitali nu au fost dispuse măsuri speciale de investigații, nu a fost supus măsurilor de constrângere sau măsurilor care limitează drepturile și libertățile acestuia din ce rezultă că, nu a fost tras la răspundere penală în sensul art. 50 din Cod penal. Respectiv, instanța de fond greșit a constatat că dacă Cebotari Vitali a fost supus urmăririi penale, a fost tras ilegal la răspundere penală. Consideră că, prima instanță și-a arogat și competența de a se expune asupra caracterului ilicit și neîntemeiat al acțiunilor organului de urmărire penală, constatând ca fiind încălcate drepturile reclamantului prin acțiunile organului de urmărire penală. Consideră că, instanța de judecată specializată în materia civilă nu dispune de competența să se expună asupra aspectelor penale dacă sunt legale sau nu, iar prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, nu prevăd o asemenea procedură privind constatarea faptului atragerii ilegale la răspundere penală.

De asemenea notează că, un alt raționament care urmează să fie criticat este faptul că, instanța de fond a pus la baza hotărârii doar faptul că Cebotari Vitali a fost scos de sub urmărire penală și ultimul are dreptul subiectiv la repararea prejudiciului. Însă, un factor foarte important al scoaterii persoanei de sub urmărire penală este obligația procurorului să menționeze în ordonanța despre dreptul la reabilitare, ceea ce la caz în ordonanța din 12 octombrie 2022 nu se regăsește. Reține că, scoaterea de sub urmărirea penală este actul de finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată. Iar clasarea reprezintă actul de finalizare a oricăror acțiuni procesuale într-o cauza penală sau pe marginea unei sesizări cu privire la infracțiune. Prin urmare notează că, Cebotari Vitali a fost sos de sub urmărire penală, fiind lăsată deschisă pornirea sau continuarea procesului penal în orice moment, nefiind în final demonstrat caracterul ilicit al investigațiilor penale dispuse anterior.

Totodată consideră că, durata urmăririi penale de 5 luni și 7 zile, a fost una conformă și proporțională bănuielii rezonabile în comiterea infracțiunii prevăzute de art. ***** din Cod penal, fiind derulată cu respectarea tuturor drepturilor prevăzute de Cod de procedură penală.

De asemenea susține că, dreptul la repararea prejudiciilor în sensul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 apare doar prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale, ceea ce la caz nu a fost demonstrat. Consideră că, Cebotari Vitali și instanța de fond nu a motivat care sunt încălcări grave și abuzive a drepturilor și libertăților fundamentale garantate de Constituția și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, au fost admise, precum și că consecințele acțiunilor ilicite comise sunt extrem de grave și chiar iremediabile.

Consideră că, Cebotari Vitali a primit o satisfacție efectivă, prin faptul că a fost scos de sub urmărire penală.

Invocă că, calificarea de către instanța de fond că, acțiunile procuraturii întreprinse față de reclamant pentru simplă bănuială rezonabilă permisă de lege i-au cauzat incontestabil prejudiciul moral și statul poartă răspunderea patrimonială, este iluzorie și absolut eronată, or, ordonanța de scoatere de sub urmărire penală nu apare ca efect al legalităților oarecare. Consideră că, le etapa urmăririi penale se necesitau imperios să fie efectuate măsurile de urmărire penală în cauză, în vederea bunei desfășurării a urmăririi penale. Toate măsurile efectuate au corespuns oficialității procesului penal, în conformitate cu art. 28 din Cod de procedură penală. Mai mult ca atât, în cadrul urmăririi penale, ținând cont și de personalitatea lui Cebotari Vitali, drepturile acestuia au fost respectate.

Totodată susține că, prin scoaterea de sub urmărire penală se împiedică pornirea urmăririi penale sau continuarea acesteia, nefiind demonstrat în final caracterul ilicit al investigațiilor penale.

Invocă că, imixtiunea organului de urmărire penală este prevăzută de lege, iar legea care autorizează această imixtiune este clară, accesibilă și previzibilă.

Invocă că, potrivit practicii judiciare naționale, ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit și/sau învinuit sunt niște procedee legale de desfășurarea normală a urmăririi penale și prin sine însuși nu afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei, precum și nu sunt pasibile de atacare. Recunoașterea persoanei în calitate de bănuit și/sau învinuit este o măsură procesuală prevăzută de lege, necesară în vederea stabilirii adevărului, are un scop legitim și este proporțională anumitor restricții care pot avea loc în cadrul desfășurării urmăririi penale.

Susține că, reclamantului pe durata acțiunilor procesuale efectuate aferent procesului penal nu i-au fost încălcate drepturile procesuale, iar la materialele dosarului nu există nici o probă concludentă în acest sens.

De asemenea consideră că, este total greșită soluția în partea compensării prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei, și aici a precizat că art. 11 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, prevede anumite criterii privind evaluarea compensației pentru repararea prejudiciului moral. Consideră că, instanța de fond a ignorat prevederile art. 219 alin. (4) din Cod de procedură penală, care reglementează criteriile de apreciere a cuantumului prejudiciului moral.

De asemenea consideră că, conform jurisprudenței CtEDO, mărimea daunei morale va fi stabilită în funcție de nivelul de viață în statul respectiv. În acest sens a menționat că, Republica Moldova se bucură de o economie de piață emergentă, ce atestă că economia țării se află într-un anumit stagiu de dezvoltare, are o piață de capital reglementată și eficientă, iar veniturile populației sunt în creștere dar se află în continuare sub media țărilor dezvoltate.

În drept, apelul a fost întemeiat pe prevederile art. art. 20, 119 din Constituția Republicii Moldova, art. art. 10, 11 din Cod civil, art. art. 4, 5, 236, 358, 360, 362, 364, 373, 385 lit. b), c) și 386 din Cod de procedură civilă.

Cerere de apel depusă de Cebotari Vitali.

La data de 07 noiembrie 2024, Cebotari Vitali a depus cerere de apel nemotivată împotriva Hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 octombrie 2024, manifestând dezacord cu aceasta.

Ulterior, la data de 22 ianuarie 2025, Cebotari Vitali a depus cerere de apel motivată prin care a solicitat:

- Admiterea cererii de apel;
- Casarea Hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 octombrie 2024;
- Emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie dispusă încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul reclamantului Cebotari Vitali a prejudiciului moral cauzat prin acțiunea ilicită de tragere la răspundere penală ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, în cuantum de 500 000 lei.

Argumentele cererii de apel depuse de Cebotari Vitali.

În motivarea apelului s-a invocat că, hotărârea primei instanțe este neîntemeiată, din următoarele considerente.

În afara de argumentele cererii de chemare în judecată a invocat că, ținerea persoanei sub suspiciunea de comitere a unei infracțiuni este o acțiune de tragere a persoanei la răspundere penală, or în acest sens s-a expus și Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 26/2010 printre altele fiind constatat că, recunoașterea calității de bănuit presupune nu numai drepturi procesuale, dar și restrângerea drepturilor constituționale legate de libertatea persoanei, dreptul la liberă

circulație. În cazul recunoașterii în calitate de bănuit prin ordonanța, persoana este supusă unor restrângeri, manifestate prin imposibilitatea legalizării unor acte (spre exemplu acte de identitate), consemnarea faptului respectiv în cazierul judiciar, în cazul în care persoana este nevinovată, suferința psihologică, cauzată de suspectarea de comiterea unei infracțiuni, atitudinea societății și a victimei și altele.

Notează că, pornind de la argumentarea de către acuzarea în actul de renunțare la învinuire rezultă că i-a fost ilegal incriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 329 alin,. (1) din Codul penal, iar pentru a ajunge la concluzia despre lipsa elementelor infracțiunii a fost necesară o perioadă mai mult de 6 luni. În toată această perioadă, dânsul se afla în stare alarmantă și de stres, fiind neglijat în mediul profesional de către colegi și colectivul de muncă, iar în cel public fiind tratat cu dispreț de către societate, dat fiind caracterul infracțiunii de care a fost acuzat că ar fi comis-o și contextul social în care se afla întreg sistemul de justiție, precum și în cel privat și familial. Respectiv susține că, extensiunea acțiunilor ilegale ale procuraturii în raport cu el se manifestă în două aspecte esențiale – cauzarea prejudiciului moral și daune aduse reputației profesionale. Determinarea lezării onoarei, demnității și reputației profesionale, se bazează pe noțiunea de încălcare a principiilor morale ale societății, iar în speță această încălcare s-a produs prin învinuirea fătă temei în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. ***** din Cod penal, precum și cu persecutarea sa, pe calea urmăririi penale, apoi prin instrumentarea defectuoasă dosarului penal în privința sa.

Invocă că, în societate cultura constituțională înrădăcinează deziderateле statului de drept și ale justiției în vederea realizării idealurilor societății, iar în sistemul acesta de valori, percepția și așteptările societății sunt foarte înalte îndeosebi față de procurori, care trebuie să își exercite funcția în mod independent, fără influențe externe, sugestii și presiuni, amenințări și fără vreun amestec, direct sau indirect, indiferent de la cine ar proveni și sub ce motiv. A menționat că, învinuirea adusă a poziționat pe el în contrarietatea acestor deziderate, or anume prin aceasta s-a produs încălcarea principiilor morale ale societății, care și permit constatarea existenței unui prejudiciul moral.

Totodată susține că, analizând acuzațiile formulate se atestă caracterul absurd al acestora, deoarece odată ce s-a stabilit că materialul a fost pierdut, împrejurările date nu puteau fi incriminate în privința la două persoane, în condițiile în care sunt identificate cu certitudine persoanele ce au transmis și au primit materialul. În acest context, urma să fie tras la răspundere fie el fie Popov Ruslan dar nicidecum ambii. Totodată invocă că, faptul că el a transmis materialul înregistrat în R-2 nr. 7776 din 26 octombrie 2020, nu are legătură cu aceea că a fost pierdut. Or, Colegiul de disciplină și etică a constatat că materialul l-a recepționat fostul Adjunct al Procurorului General Popov Ruslan și totodată se presupune că acesta nici nu a fost pierdut, pentru că nu avea vreo însemnătate în condițiile în care mult timp de acesta nu s-a interesat nimeni. Totodată, lipsa materialului nu este o piedică ca să fie pornit proces penal, pentru că examinarea acestuia s-a efectuat în afara procedurii penale sau contravenționale, în corespundere cu Instrucțiunile privind modul de primire, înregistrare și examinare a sesizărilor și altor informații despre infracțiunile aprobate prin Ordinul interdepartamental al Procurorului General, Ministerului Afacerilor Interne, Directorului General al Serviciului Vamal, Directorului Centrului pentru Combaterea Crimelor Econimice și Corupției nr. 121/254/286-0/95 din 18 iulie 2008.

De asemenea susține că, nu este clară învinuirea sa precum că a încălcat grav drepturile și libertățile ale unor persoane fizice sau juridice garantate de Constituția Republicii Moldova și

tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Or, cazul a fost examinat în procedura non-penală, deci gravitatea faptei este supraestimată. Totodată, CNAM a avut posibilitatea să ceară revendicarea prejudiciului în toate cazurile, fără demararea unei investigației penale.

Susține că, din textul ordonanței de scoatere de sub urmărire penală din 12 octombrie 2022 se descrie că acțiunile sale și lui Popov Ruslan, prin îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiunilor de serviciu, ceea ce a generat dispariția materialului R-2 NR. 7776 din 26 octombrie 2020 nu conțin elementul material obligatoriu al componenței de infracțiune de neglijență în serviciu, materializat prin cauzarea de daune în proporții mari. Totodată s-a concluzionat că, pierderea materialului sus menționat nu a generat imposibilitatea investigării aspectelor ce țin de prejudicierea fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală de către factorii de decizie ai S.C. ,,Denlenmed" S.R.L. și S.C. ,,Cosgalmed" S.R.L., deoarece legislația procesual penală reglementează procedura restabilirii documentelor dispărute sau pierdute. Astfel invocă că, nu există o legătură cauzală între acțiunile de neîndeplinire corespunzătoare a atribuțiilor de serviciu comise de Popov Ruslan și el, ce au generat pierderea materialului nominalizat și cauzarea de daune în proporții mari fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Invocă că, aceste concluzii contrazic concluziile Colegiului de etică și disciplină, care a indicat că omisiunile admise de el au condiționat pierderea materialului ce a lezat dreptul declarantului de a beneficia de o investigație eficientă din partea organelor de drept la examinarea sesizării despre infracțiune. Însă, materialul R-2 nr. 7776din 26 octombrie 2020 nu constituie un proces penal, deoarece nu a fost înregistrat în Registrul nr. 1 de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni, ce permite demararea procesului penal. De asemenea, procedura de restabilire a actelor și dosarelor conform prevederilor art. 526-530 din Cod de procedură penală, intervine doar în cazul dispariției unui dosar penal sau a unor documente din dosarul penal, iar materialul în cauză a fost întocmit în baza ordinului interdepartamental, fiind compus din copii din dosarul civil.

De asemenea susține că, pe perioada procedurii disciplinare directorul CNAM nu a formulat nici o pretenție în raport cu pierderea materialului, dar și nu a contestat încheierea adoptată de poliție pe marginea materialului înregistrat în R-2 nr. 7776 din 26 octombrie 2020.

Totodată susține că, acțiunile abuzive ale procuraturii rezultă și din faptul că, unul din martorii principali Cutinschii Sergiu nu a fost audiat din motive neîntemeiate. Totodată, în cadrul urmăririi penale nu s-au întreprins măsuri pentru căutarea materialului, nu s-au efectuat percheziții la domiciliul său, în biroul său în vederea depistării materialului pierdut.

De asemenea invocă că, este ilegală și punerea sa sub învinuire, deoarece despre formarea grupului de urmărire penală a aflat când a făcut cunoștință cu materialele cauzei după clasare, deși era necesară recuzarea procurorului Vîhodeț Inna, care la moment era delegată din Procuratura raionului Cahul la Procuratura Anticorupție, formal fiind subalterna sa. De asemenea și probele acumulate de procurorul Vîhodeț Inna sânt nule, deoarece în ordonanța de formare a grupului de urmărire penală era inclusă ca procuror în Procuratura Anticorupție, ceea ce nu corespunde realității, faptul care demonstrează că ancheta a fost desfășurată tendențios, în scopul creării presiunilor asupra lui ca să demisioneze din organele procuraturii.

Susține că, până la inițierea urmăririi penale se bucura de o reputație ireproșabilă, probată prin avansarea sa atât în cariera de procuror, cât și prin obținerea calificativelor maxime la evaluarea performanțelor sale de către Consiliul Superior al Procurorilor. De asemenea, cariera

profesională și onoarea de care se bucura el în rândul procurorilor a fost consolidată și de activitățile sale academice, care similar sunt condiționate prin manifestarea unui nivel de cunoaștere avansat al materiei, precum și diligența în respectarea eticii și deontologiei. Totodată invocă că, un alt criteriu de evaluare a intensității suferințelor morale cauzate prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, este determinat de rezonanța pe care a avut în societate informația despre învinuirea sa. De asemenea, a fost afectată și familia sa, ori soția sa activa la acel moment ca șef-adjunct al Direcției învățământ Cahul, și interacționa cu multe persoane și de multe ori a fost întrebată despre situația lui, ce îi crea situații de stres și nu putea să se simtă confortabil în societate.

A invocat că, reieșind din faptul că obiectul prezentei acțiuni constituie repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, care se concretizează în acțiunea de tragere la răspundere penală, în baza prevederilor legate anterior, dânsul este scutit de la plata taxei de stat.

În drept, apelul a fost întemeiat pe prevederile art. art. 357, 358, 360, 385 lit. c), 386 alin. (1) lit. c), d0 și 387 din Cod de procedură civilă.

Cerere de apel depusă de Procuratura Generală al Republicii Moldova.

La data de 11 noiembrie 2024, Procuratura Generală al Republicii Moldova prin reprezentantul – procuror Nadulișneac Tatiana, a depus cerere de apel nemotivată împotriva Hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 octombrie 2024, manifestând dezacord cu hotărârea pronunțată.

Ulterior, la data de 21 ianuarie 2025, Procuratura Generală al Republicii Moldova prin intermediul reprezentantului – procuror Nadulișneac Tatiana a depus cerere de apel motivată, prin care a solicitat:

- Admiterea cererii de apel;
- Casarea Hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 octombrie 2024, cu emiterea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, cu respingerea ca neîntemeiată a cererii de chemare în judecată depusă de Cebotari Vitali către Ministerul Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Procuratura Anticorupție, cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

Argumentele cererii de apel a Procuraturii Generale al Republicii Moldova.

În motivarea apelului s-a invocat că, hotărârea primei instanțe este neîntemeiată, iar acțiunea lui Cebotari Vitali urmează să fie respinsă, din următoarele considerente.

Invocă că, este absurdă afirmația că urmărirea penală în cauza penală pe faptul neglijenței în serviciu a fost pornită ilegal, contrar cerințelor art. art. 262 alin. (1), 265 alin. (3) și 274 alin. (1) și (2) din Cod de procedură penală, în lipsa unei bănuielii rezonabile sau a depistării unei infracțiuni, or, la pornirea urmăririi penale au fost respectate prevederile legislației procesual-penale, fiind întocmit un raport de autosesizare.

Susține că, potrivit Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale nr. 7 din 04 iulie 2005, nu sunt pasibile de a fi atacate de regulă hotărârile privind pornirea urmăririi penale, ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit, învinuit, ordonanța prin care s-a dispus efectuarea expertizei. Aceste acte procedurale sunt niște procedee legale de desfășurarea normală a urmăririi penale și, însăși, pornirea urmăririi penale, recunoașterea persoanei în calitate de bănuit, punerea persoanei sub învinuire, dispunerea efectuării unei expertize nu afectează prin sine însăși careva drepturi sau libertăți constituționale. Acestea sunt

niște măsuri procesuale prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică, au un scop legitim de a asigura măsuri eficiente de luptă cu criminalitatea, și acest scop este proporțional anumitor restricții care pot avea loc în cadrul desfășurării urmăririi penale. Reieșind din cele expuse notează că, hotărârile organului de urmărire penală privind declanșarea procesului penal, și respectiv înaintarea acuzării de către procuror, de regulă nu pot fi invocate ca fiind neîntemeiate, datorită faptului că aceste hotărâri nu sunt definitive și în continuare generează o eventuală finalizare fie cu terminarea urmăririi penale și cu întocmirea rechizitoriului, fie cu scoaterea persoanei de sub urmărire penală și încetarea urmăririi penale în conformitate cu temeiurile prevăzute de Cod de procedură penală.

Invocă că, doar existența unei soluții adoptate de procurorul ierarhic superior în baza art. 299[1] din Cod de procedură penală sau unei încheierii definitive și irevocabile a judecătorului de instrucție potrivit art. 313 din Cod de procedură penală, privind ilegalitatea unor acte sau acțiuni ale organului de urmărire penală, ar putea determina invocarea de către Cebotari Vitali a caracterului ilegal al învinuirii înaintate și al urmăririi penale per ansamblu.

Invocă că, Codul de procedură penală reglementează expres faptul că o urmărire penală poate fi finalizată cu adoptarea următoarelor soluții prevăzute de art. 291 din Cod de procedură penală și anume – atunci când din materialele cauzei rezultă că fapta există, că a fost constatat făptuitorul și că acesta poartă răspunderea penală procurorul: pune sub învinuire făptuitorul conform prevederilor art. 281 și 282, dacă acesta nu a fost pus sub învinuire în cursul urmăririi penale, apoi întocmește rechizitoriul prin care dispune trimiterea cauzei în judecată; dacă făptuitorul a fost pus sub învinuire în cursul urmăririi penale, întocmește rechizitoriul prin care dispune trimiterea cauzei în judecată; prin ordonanța motivată, dispune încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și scoaterea persoanei de sub urmărire penală. Prin urmare consideră că, instituția scoaterii de sub urmărire penală și clasării cauzei penale este o instituție aplicabilă în cadrul procedurii penale în situația finalizării în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată. Astfel, instituția scoaterii de sub urmărire penală este o instituție de drept reglementată de Cod de procedură penală, iar din poziția lui Cebotari Vitali rezultă că orice urmărire penală în cadrul căreia au fost puse sub învinuire persoane și care s-a finalizat cu scoaterea persoanei de sub urmărire penală și clasarea cauzei penale, indiferent de temeiurile juridice aplicate la adoptarea soluției și probele acumulate, este pusă la îndoială legalitatea acesteia în orice situație.

Notează că, este reparabil exclusiv prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma actelor sau acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală sau procurorului care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice, doar în cazul constatării faptului ilegalității al actelor de procedură, iar pornirea urmăririi penale, înaintarea învinuirii și efectuarea urmăririi penale o anumită perioadă de timp, nu se regăsește în lista prevăzută de art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, în calitate de temei de solicitare a reparării prejudiciului moral sau material. Din aceste considerente pretențiile privind repararea prejudiciului material și moral sunt neîntemeiate și urmează să fie respinse.

Totodată invocă că, pretinsul caracterul ilicit al urmăririi penale în coraport cu o anumită perioadă de timp, urmează să fie apreciat printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, or, în cazul din speță nu există o asemenea hotărâre a instanței de judecată care ar constata faptul încălcării termenului rezonabil la efectuarea urmăririi penale sau ilegalitatea unor acțiuni ale organului de urmărire penală.

Totodată susține că, pe episodul în cauza penală nr. *****, Cebotari Vitali nu a fost reținut, nu a fost supus unor măsuri preventive, măsuri procesuale de constrângere sau măsuri speciale de investigații. În cadrul cauzei penale nu au fost efectuate careva percheziții sau alte acțiuni, care ar admite ingerința în viața personală, faptul care exclude încălcarea unor drepturi fundamentale, inclusiv și dreptului la un proces echitabil. Susține că, prin prisma motivelor care stau la baza invocării de către Cebotari Vitali a unor acțiuni ilicite din partea organului de urmărire penală, stau la baza doar alegațiile referitor la faptul că, pornirea urmăririi penale și înaintarea învinuirii au generat o presupusă stare de stres pentru Cebotari Vitali, neconfirmată prin careva probe materiale.

În ceea ce privește sintagma „***tragerea ilegală a persoanei la răspundere penală***” menționată de instanța de fond în hotărârea atacată, urmează a fi trecute în revista prevederile legislației în vigoare la capitolul unor noțiuni și definiții elementare de drept.

Susține că, conform art. 50 din Cod penal, se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege. Respectiv rezultă că, efectuarea urmăririi penale și punerea sub învinuire nu reprezintă o condamnare publică potrivit normelor de drept penal. Or, condamnarea reprezintă constatarea vinovăției printr-o sentința penală care este adoptată de instanța de judecată care judecă cauza în fond, ceea ce nu a avut loc în cazul lui Cebotari Vitali, și se atestă clar că în speță nu a avut loc tragerea ilegală la răspundere penală.

În ceea ce privește evaluarea și stabilirea cuantumului prejudiciului moral încasat susține că, conform Hotărârii Colegiului de disciplină și etică de pe lângă Consiliul Superior al Procurorilor nr. 3-80/2022 din 22 iulie 2022, menținută prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 02 aprilie 2024, cu privire la examinarea cauzei disciplinare intentate în privința procurorului-șef al Procuraturii Cahul, Cebotari Vitali, s-a constatat că materialul probator administrat atât în faza verificării sesizării, cât și în procesul examinării nemijlocite de către Colegiu denotă cu certitudine că, toate elementele unei abateri disciplinare sunt întrunite, și procurorul Cebotari Vitali prin acțiunile sale a încălcat drepturile și libertățile fundamentale a cetățenilor, producând totodată atingerea onoarei și imaginii procuraturii.

Prin urmare consideră că, Cebotari Vitali nu a prezentat nici o probă în susținerea pretențiilor sale, și nu este clar cum instanța de fond a stabilit suferințe morale, manifestate prin incertitudine, neliniște și stres al acestuia, precum și întinderea suferințelor psihice ale acestuia. Instanța de fond la admiterea solicitărilor s-a bazat doar pe cele invocate de către Cebotari Vitali, fără a avea un suport probatoriu.

În drept, apelul a fost întemeiat pe prevederile art. art. 357, 358, 385, 386 din Cod de procedură civilă.

Cerere de apel depusă de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

La data de 18 noiembrie 2024, Ministerul Finanțelor prin reprezentantul - Ministru Belius Victoria a depus cerere de apel împotriva Hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 octombrie 2024, manifestând dezacord cu hotărârea pronunțată.

Prin încheierea Curții de Apel Sud, sediul Cahul din 19 februarie 2025, cererea de apel depusă de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a fost restituită, din motivul că apelantul nu a executat indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1) din Cod de procedură civilă.

Încheierea Curții de Apel Sud, sediul Cahul din 19 februarie 2025, a fost atacată cu recurs de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 04 iunie 2025, a fost admis recursul declarat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova. A fost casată încheierea Curții de Apel Sud, sediul Cahul din 19 februarie 2025, cu restituirea la Curtea de Apel Sud, sediul Cahul, în același complet de judecată, pentru rejudecarea problemei soluționate prin încheierea casată.

Ulterior, Ministrul Finanțelor al Republicii Moldova prin intermediul reprezentantului – ministru Belous Victoria, a depus cerere de apel motivată, prin care a solicitat:

- Admiterea cererii de apel;
- Casarea Hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 octombrie 2024, emisă la acțiunea lui Cebotari Vitali către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și intervenienții accesorii Procuratura Generală al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care pretențiile lui Cebotari Vitali să fie respinse integral.

Argumentele cererii de apel al Ministerului Finanțelor al Republicii Modova.

În motivarea apelului s-a invocat că, prima instanță nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțe importante pentru soluționarea cauzei, a interpretat în mod eronat legea precum și a încălcat și a interpretat eronat normele de drept material și procedural, iar aprecierea probelor de către instanța de fond a fost una arbitrară.

Invocă că, în cadrul urmăririi penale în privința lui Cebotari Vitali nu a fost aplicată nici o măsură de constrângere. Astfel consideră că, nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului, și este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Poziția respectivă este susținută și prin prevederile art. 252 din Cod de procedură penală, potrivit căruia, urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se constata dacă este cazul să se transmită cauza penală în judecată în condițiile legii și pentru a se stabili răspunderea penală.

De asemenea invocă că, potrivit art. 299^1 alin. (1) din Cod de procedură penală, persoana bănuită poate depune plângerea împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor efectuate sau dispuse de procurorul care conduce urmărirea penală sau exercită nemijlocit urmărirea penală ori împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor care au fost efectuate sau dispuse în baza dispozițiilor de procurorul respectiv.

Iar în cazul în care nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror, în temeiul art. 313 din Cod de procedură penală, persoana bănuită poate contesta acțiunile sau inacțiunile organului de urmărire penală la judecătorul de instrucție.

Notează că, se evidențiază faptul că reclamantul nu a contestat acțiunile organului de urmărire penală, și prin urmare în speța dată nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil al judecătorului de instrucție sau a organului ierarhic superior, prin care s-ar fi stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

Totodată consideră că, instanța de fond nu a luat în considerație faptul că, organul de urmărire penală nu a admis ingerințe în drepturile lui Cebotari Vitali la libertate și la siguranță prevăzute de art. 5 și 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În drept, apelul a fost întemeiat pe prevederile art. art. 364, 365, 386 din Cod de procedură civilă.

Termenul de declarare a apelului.

În conformitate cu art. 362 alin. (1) din Cod de procedură civilă *termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.*

Completul de judecată constată că, hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central a fost pronunțată în ședința de judecată publică pe data de 31 octombrie 2024, în lipsa părților.

Cererile de apel au fost înregistrate – de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova la data de 01 noiembrie 2024, Cebotari Vitali la data de 07 noiembrie 2024, Procuratura Generală al Republicii Moldova la 11 noiembrie 2024 și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova la 18 noiembrie 2024, din ce rezultă că termenul legal de declarare a apelurilor a fost respectat.

Argumentele participanților la proces.

Apelantul Cebotari Vitali, în ședința de judecată în instanța de apel, a pledat pentru admiterea propriului apel în sensul cum a fost formulat și respingerea apelurilor Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuraturii Generale al Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Cauza a fost examinată în lipsa reprezentantului Procuraturii Generale al Republicii Moldova care prin cerere a solicitat examinarea cauzei în lipsă și reprezentanților Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, care nu s-au prezentat și nu au comunicat cauza neprezentării.

Conform art. 379 alin. (2) din Cod de procedură civilă, *neprezentarea în ședința de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, citați legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică judecarea apelului.*

Fiind în prezența datelor de respectare a citării legale, Completul de judecată a dispus examinarea cauzei în lipsa reprezentanților Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuraturii Generale al Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Aprecierea instanței de apel.

Examinând materialele cauzei, Completul de judecată consideră necesar de a respinge apelurile declarate, cu menținerea hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 373 alin. alin. (1), (2) și (5) din Cod de procedură civilă, *instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.*

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părți și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În conformitate cu art. 385 lit. a) din Cod de procedură civilă, *instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept: să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.*

Conform art. 239 din Cod de procedură civilă, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.*

Iar potrivit art. 240 alin. (1) din Cod de procedură civilă, *la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.*

Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce iau fost prezentate.

Potrivit art. 6 CEDO, instanței judecătorești îi este atribuită obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora și fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Țările de Jos). Din interpretarea art. 6 al CEDO, se reține că, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora.

În conformitate cu art. 130 alin. (1), (2), (3), (4) din Cod de procedură civilă, *instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*

Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei.

Ca rezultat al aprecierii probelor, instanţa judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe şi respingerea altor probe, precum şi argumentarea preferinţei unor probe faţă de altele.

Analizând și verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe contestate prin prisma prevederilor aplicabile la caz, în raport cu și criticile aduse hotărârii contestate în cererea de apel, Completul de judecată constată că prima instanță a examinat pricina respectivă în coroborare cu prevederile legislației în vigoare, cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil, în sensul definit de art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atât ca ansamblul garanțiilor procedurale enunțate în această dispoziție convențională, cât și dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei, ceea ce presupune inclusiv motivarea hotărârilor, principiul contradictorialității și modul de administrare a probelor.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt şi de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluţii trebuie să fie clară şi simplă, precisă, conchisă şi fermă, să aibă putere de convingere.

Această dispoziţie legală a fost adoptată în scopul de a asigura o bună administrare a justiţiei, de a întări încrederea justiţiabililor în hotărârile judecătoreşti şi de a da posibilitatea instanţelor superioare să-şi exercite controlul judecătoresc.

Suplimentar, este de notat că hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei. Concluziile privind circumstanțele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre prin probele enumerate în art. 117 CPC, iar în conformitate cu art. 118 alin. (5) CPC, instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

Examinând lucrările și materialele dosarului Completul de judecată constată că, potrivit Ordonanței de începere urmăririi penale din 18 martie 2022, de către Procurorul General interimar Robu Dumitru, s-a dispus începerea urmăririi penale pe faptele constatate în baza art. ***** din Cod penal, pe faptul existenței bănuielii rezonabile de săvârșire a neglijenței în serviciu la exercitarea funcției de procuror de către Cebotari Vitali și Popov Ruslan. S-a atribuit cauzei penale numărul de evidență *****. S-a fixat termenul urmăririi penale până la 18 aprilie 2022. S-a dispus exercitarea urmăririi penale de către Procuratura Anticorupție. (f/d 27).

Prin Ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit din 05 mai 2022 emisă de procurorul în Procuratura Anticorupție, Busuioc Nadejda, Cebotari Vitali a fost recunoscut în calitate de bănuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. ***** din Cod penal. (f/d 28).

Prin Ordonanța din 06 mai 2022 emisă de Procuror-șef interimar al Procuraturii Anticorupție Cazacov Elena, s-a dispus efectuarea urmăririi penale de către un grup de procurori în Procuratura Anticorupție și ofițeri de urmărire penală detașați în Procuratura Anticorupție. (f/d 29).

Prin Ordonanța de punere sub învinuire din 16 iunie 2022 emisă de procurorul în Procuratura Anticorupție Busuioc Nadejda, Cebotari Vitali a fost pus sub învinuire în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. ***** din Cod penal. (f/d 30).

Prin Ordonanța din 12 octombrie 2022, emisă de procuror în Procuratura Anticorupție Busuioc Nadejda, s-a dispus scoaterea lui Cebotari Vitali de sub urmărirea penală, din motiv că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. ***** din Cod penal. Scoaterea de sub urmărire penală a lui Popov Ruslan, din motiv că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. ***** din Cod penal. Clasarea cauzei penale nr. ***** din motivul lipsei elementelor infracțiunii prevăzute de art. ***** din Cod penal (f/d 33-41).

Cebotari Vitali solicită prin instanța de judecată încasarea prejudiciului moral în mărime de 500 000 de lei în temeiul Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545/1998 din 25 februarie 1998, invocând faptul că, în urma ilegalităților comise de către organele de drept i-au fost cauzate suferințe fizice și psihice, suportate pe parcursul unei perioade îndelungate și ca urmare a faptului că a fost tras ilegal la răspundere penală a solicitat recuperarea prejudiciului material și moral din contul bugetului de stat.

În conformitate cu art. 53 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, *statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.*

În conformitate cu art. 1 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești (în continuare Legea nr. 145 din 25 februarie 1998), *prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.*

Conform art. 2 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, *acțiuni ilicite - acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni);*

Reieșind din art. 3 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, *în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara,* ***tragerii ilegale la răspundere penală****; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.*

Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Iar potrivit art. 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, *dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare;* ***scoaterii persoanei de sub urmărire penală*** *sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.*

Conform art. 10 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, *dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.*

Potrivit art. 2007 alin. (1) din Codul civil, *prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în următoarele cazuri: condamnare ilegală,* ***tragere ilegală la răspundere penală****, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi*

localitatea; aplicare ilegală, în calitate de sancțiune contravențională, a arestului, a muncii neremunerate în folosul comunității; acțiuni sau inacțiuni care au dus, după caz, la: – constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăților fundamentale ale unei persoane și dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia; – pronunțarea unei hotărâri de către o instanță judecătorească națională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului.

Statul se exonerează de răspundere în cazul când persoana vătămată a contribuit intenționat și benevol la producerea prejudiciului prin autodenunț.

Cu privire la apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Examinând circumstanțele cauzei civile și aplicând cadrul normativ legal invocat supra speței în cauză, Completul de judecată consideră că apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova urmează să fie respinse, deoarece sunt neîntemeiate.

Completul de judecată constată că, prevederile art. 3 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 reglementează exhaustiv cazurile în care este reparabil prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite de organele urmăririi penale, procuraturii și ale instanțelor judecătorești, iar art. 6 din aceeași Lege stipulează exhaustiv situațiile când persoana dobândește dreptul de a solicita prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite de organele urmăririi penale, procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Cercetând circumstanțele cauzei, Completul de judecată constată că la caz acțiunea apelantului Cebotari Vitali împotriva statului cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite de organele urmăririi penale, procuraturii și ale instanțelor judecătorești întrunește toate criteriile stabilite de art. 3 și art. 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, asupra cărui fapt just a constatat prima instanță, iar argumentele din apelurile Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, sunt nefondate.

Completul de judecată consideră greșită și neîntemeiată poziția Ministerului Justiției, Procuraturii Generale și Ministerului Finanțelor în apelurile declarate, precum că în cazul în speță nu sunt întrunite condițiile art. 3 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, din motivul că nu există act judecătoresc definitiv și irevocabil, care să constate întreprinderea acțiunilor ilegale de către reprezentanții organului de urmărire penală sau procuraturii. Or, această abordare rezultă din interpretarea eronată a textului Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998. La acest capitol, Completul de judecată invocă că, prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, nu stipulează ca o condiție obligatorie existența separat unui act judecătoresc definitiv și irevocabil, prin care să fie constatate acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor judecătorești.

Completul de judecată consideră eronată poziția din apelurile declarate de Ministerul Justiției, Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor, precum că apelantului Cebotari Vitali nu i-a fost cauzat prejudiciul deoarece nu sunt întrunite condițiile din art. 3 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 și nu a fost tras ilegal la răspundere penală, deoarece în privința acestuia nu a fost emisă sentința de condamnare, respectiv nefiind întrunite condițiile din art. 50 din Codul penal, care definesc noțiunea de tragere la răspundere penală, ca condamnarea publică, în

numele legii, a faptelor infracționale li a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege.

Or, Completul de judecată constată că fiind protejat de principiul prezumției de nevinovăție Cebotari Vitali în lipsa unui probatoriu credibil a fost pus sub învinuire de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. *****din Cod penal, și ulterior prin Ordonanța procurorului din Procuratura Anticorupție Busuioc Nadejda din 16 octombrie 2022 a fost scos de sub urmărire penală, din motivul că acțiunile acestuia nu întrunesc elementele infracțiunii, iar cauza penală a fost clasată din motivul că nu sunt întrunite elementele infracțiunii prevăzute de art. ***** din Cod penal.

Respectiv se atestă cu certitudine că, organul de urmărire penală a constatat neîntrunirea elementelor infracțiunii incriminate lui Cebotari Vitali, ceea ce în sensul art. 3 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 constituie temei de reabilitare, și pe cale de consecință statul se face responsabil pentru recuperarea prejudiciului în astfel de situații.

În ceea ce privește argumentul că Cebotari Vitali nu a fost condamnat prin sentința judecătorească și respectiv nu a fost tras la răspundere penală, Completul de judecată notează că, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 26 din 23 noiembrie 2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 63 alin. (6) din Cod de procedură penală s-a statuat că, recunoașterea în calitate de bănuit presupune nu numai drepturi procesuale, dar și restrângerea drepturilor constituționale legate de libertatea persoanei, dreptul la libera circulație ș.a. Iar în cazul recunoașterii în calitate de bănuit pe cel de-al treilea temei – prin ordonanță – persoana este supusă unor restrângeri: imposibilitatea legalizării unor acte (spre exemplu, de identitate), consemnarea faptului respectiv în cazierul judiciar, în cazul când persoana este nevinovată – suferința psihologică, cauzată de suspectarea de comiterea unei infracțiuni, atitudinea societății și a victimei ș.a. Totodată, Curtea Constituțională a exprimat direct dezacordul cu abordarea precum că, pornirea urmăririi penale, recunoașterea persoanei în calitate de bănuit, punerea persoanei sub învinuire, dispunerea efectuării unei expertize nu afectează drepturi sau libertăți constituționale.

De aici rezultă că, odată ce Cebotari Vitali a fost recunoscut în calitate de bănuit și ulterior în calitate de învinuit, aceste acțiuni procesuale au avut repercusiuni directe asupra acestuia, prin ce se poate de constatat că în cazul existenței unor suspiciuni în comiterea infracțiunii și ținerea lui Cebotari Vitali în aceste suspiciuni, soldate cu repercusiuni în privința acestuia, a avut loc tragerea la răspundere penală a acestuia. În asemenea situație nu este obligatoriu existența unei sentinței de condamnare pentru constatarea tragerii la răspundere penală, or, aceasta se manifestă prin restrângerile și repercusiunile ce au căzut în sarcina lui Cebotari Vitali prin atribuirea calității de bănuit și ulterior de învinuit.

De asemenea, este greșită abordarea în apelurile Ministerului Justiției, Procuraturii Generale și Ministerului Finanțelor privind lipsa acțiunilor din partea organelor de urmărire penală și ale procuraturii, prin care apelantului Cebotari Vitali să-i fie cauzate prejudiciile invocate de acesta.

Nu poate fi reținut argumentul din apelurile Ministerului Justiției, Procuraturii Generale și Ministerului Finanțelor precum că, în privința lui Cebotari Vitali nu a fost aplicată acțiunea procesuală de reținere, nu a fost plasat sub măsura preventivă, și în privința acestuia nu au fost aplicate măsurile procesuale de constrângere și prin urmare nu poate solicita recuperarea prejudiciului cauzat. Completul de judecată invocă că, reieșind din art. 3 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, pe lângă aflarea în detenție sunt și alte cazuri când este reparabil prejudiciul

cauzat în temeiul prezentei legi, în cazul dat ar fi tragerea ilegală la răspundere penală. Completul de judecată consideră că, tragerea ilegală la răspundere penală nu trebuie să fie confundată cu noțiunea de condamnarea ilegală, or, chiar și dacă în privința lui Cebotari Vitali a fost emisă soluție de scoatere de sub urmărire penală, totuși în urmărirea penală au avut repercusiuni asupra drepturilor nepatrimoniale personale ale acestuia, chiar și dacă în perioada procesului penal nu a fost în detenție sau nu a fost supus altor măsuri preventive sau măsuri procesuale de constrângere. Din aceleași motive, urmează să fie respinse argumentele din apelurile Ministerului Justiției, Procuraturii Generale și Ministerului Finanțelor, precum că nu au fost admise ingerințe în viața personală a lui Cebotari Vitali, deoarece în privința acestuia nu au fost realizate măsuri speciale de investigații, nu au fost efectuate perchezițiile la biroul sau domiciliul acestuia. Or, Completul de judecată reiterează că însuși recunoașterea în calitate de bănuit și învinuit presupune în mod automat restrângerea unor drepturi constituționale, nefiind necesare în acest sens realizarea măsurilor speciale de investigații.

Nu în ultimul timp urmează de reținut și durata derulării procesului penal, care a durat perioada de 7 luni. În acest sens, Completul de judecată va respinge motivarea din apelul Procuraturii Generale că durata procesului penal a fost una rezonabilă, or, nu a fost depusă nici o plângere în acest sens. Or, în toată această perioadă apelantul Cebotari Vitali s-a aflat în incertitudine cu privire la viitorul său, suferind stresuri și stări de nervozitate.

Totodată, nu poate fi reținut argumentul din apelurile Ministerului Justiției și Procuraturii Generale precum că, instanța de fond eronat a stabilit în lipsa unor probe cauzarea prejudiciului moral apelantului Cebotari Vitali.

În acest sens, instanța de fond corect a reținut că deși lui Cebotari Vitali s-a imputat o infracțiune ușoară, însuși bănuială rezonabilă a fost una destul de serioasă, având un impact puternic asupra imaginii și reputației profesionale al acestuia.

Or, din materialele dosarului se constată că, apelantul Cebotari Vitali a început activitatea în organele procuraturii din 27 februarie 1996. Din 27 februarie 1996 până la 03 mai 1999 a activat în funcție de procuror al secției în Procuratura UTA Găgăuzia. Ulterior, în perioada din 03 mai 1999 – 06 octombrie 2000 a activat în funcția de Șef al secției pentru contribuirea la înfăptuirea justiției în instanțele judecătorești în Procuratura UTA Găgăuzia. În perioada din 06 octombrie 200 – 12 iunie 2002 a activat în funcția de Procuror adjunct al Procurorului UTĂ Găgăuzia. În perioada 12 iunie 2002 – 12 iunie 2007 a activat în funcția de Procuror șef al Procuraturii raionului Cahul. În perioada din 12 iunie 2007 – 11 decembrie 2012 a activat în funcția de Procuror șef al Pocuraturii raionului Cantemir. În perioada din 11 decembrie 2012 – 01 august 2016 a activat în funcția de Procuror șef al Procuraturii de nivelul Curții de Apel și Procuror șef al Procuraturii raionului Cahul din anul 2020 și la momentul judecării cauzei în prima instanță (f/d 27).

De asemenea, potrivit certificatului emis de Consiliul Superior al Procurorilor nr. 5/5-04d/2024-1342 din 26 iunie 2024, se atestă că Cebotari Vitali a deținut statutul de membru al Colegiului de calificare din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor în perioada din 30 decembrie 2009 până la 20 decembrie 2013 (f/d 12).

Din materialele dosarului rezultă că, potrivit adeverinței eliberate de Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din municipiul Cahul, se atestă că în perioade succesive din anii 2005 până la anul 2017 apelantul Cebotari Vitali a activat în cadrul universității în funcția de lector universitar (f/d 13).

De asemenea, din materialele dosarului rezultă că apelantului Cebotari Vitali i s-a conferit prin Ordinul Procurorului General al Republicii Moldova nr. 78/p din 27 ianuarie 2015 medalia „Pentru Serviciu Impecabil” clasa II; prin Ordinul Procurorului General al Republicii Moldova nr. 1120p din 14 septembrie 2017, lui Cebotari Vitali i s-a conferit Insigna de piept „Eminent al Procuraturii”; prin Ordinul Procurorului General al Republicii Moldova nr. 146-p din 29 ianuarie 2020, lui Cebotari Vitali i s-a conferit medalia „Pentru Serviciul Impecabil” clasa I (f/d 14-16).

Aceste probe susțin argumentele apelantului Cebotari Vitali din cererea de chemare în judecată precum că se bucura de o reputație ireproșabilă între colegi și în societate. Completul de judecată consideră că, prima instanță corect a reținut circumstanțele sus menționate și a menționat just că, tragerea la răspundere penală a avut un impact puternic asupra imaginii și reputației apelantului Cebotari Vitali, precum și vieții lui cotidiene. Instanța de fond corect a menționat că, apelantul Cebotari Vitali are un stagiu îndelungat de muncă în organele procuraturii, și în toată perioada de activitate nu a avut nici o abatere disciplinară și acest fapt i-a creat imaginea respectuoasă față de colegii de muncă și în rândul societății, care a fost afectată prin pornirea în privința lui urmăririi penale în care a fost învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. ***** din Cod penal. Din aceste considerente, Completul de judecată constată că la caz incontestabil au fost afectate drepturile personale nepatrimoniale ale apelantului Cebotari Vitali, iar probatoriul din cauza confirmă afectarea acestor drepturi și pe cale de consecință, apelantul Cebotari Vitali este îndreptățit să solicite prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

Prin urmare, Completul de judecată consideră că cauzarea prejudiciului moral a fost demonstrată cu certitudine și argumentele Ministerului Justiției, Procuraturii Generale și Ministerului Finanțelor din apelurile declarate în acest sens urmează să fie respinse.

Cu privire la argumentul din apelul Procuraturii Generale precum că, prin Hotărârea Colegiului de disciplină și etică de pe lângă Consiliul Superior al Procurorilor nr. 3-80/2022 din 22 iulie 2022, care a fost menținută prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 02 aprilie 2024, cu privire la examinarea cauzei disciplinare intentată în privința lui Cebotari Vitali, s-a constatat că sunt întrunite elementele abaterii disciplinare, Completul de judecată consideră că acesta nu este relevant speței în cauză. Completul de judecată consideră că, procedura disciplinară asupra căreia a fost adoptată Hotărârea Colegiului de disciplină și etică de pe lângă Consiliul Superior al Procurorilor nr. 3-80/2022 din 22 iulie 2022 este distinctă obiectului judecării cauzei în prezenta speță. Completul de judecată consideră că, sancționarea apelantului Cebotari Vitalie în cadrul unei procedurii disciplinare interdepartamentale, nu reprezintă impediment pentru acesta de a solicita recuperarea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspunderea penală în baza Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998. Or, prevederile art. 3 și art. 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 nu condiționează posibilitatea solicitării prejudiciului cauzat în urma tragerii ilegală la răspundere penală de lipsa unei răspunderii disciplinare. Completul de judecată menționează că, răspunderea penală și răspunderea disciplinară sunt două forme de răspundere diferite, în cadrul cărora se aplică și proceduri diferite. Iar existența unei hotărârii privind tragerea la răspundere disciplinară, nicidecum nu poate afecta situația persoanei în cadrul scoaterii de sub urmărire penală din motivul că nu sunt întrunite elementele infracțiunii. Prin urmare, acest argument al Procuraturii Generale din apelul declarat urmează să fie respins.

Completul de judecată consideră neîntemeiate argumentele din apelurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală precum că, însuși scoaterea de sub urmărire penală a apelantului Cebotari Vitali reprezintă o satisfacție echitabilă pentru acesta. Or, reieșind din durata urmăririi penale, statutul social al apelantului Cebotari Vitali Completul de judecată constată că, ultimul pe lângă stările de stres și nervozitate a suferit și de pierderile din reputația ireproșabilă, creată în activitate practic de 30 de ani în organele procuraturii, motivul din care sunt justificate pretențiile privind încasarea prejudiciului moral.

De aceea, apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, urmează să fie respinse.

Cu privire la apelul declarat de Cebotari Vitali.

Completul de judecată consideră necesar de a respinge și apelul declarat de Cebotari Vitali, din următoarele considerente.

Completul de judecată consideră că, prima instanță corect s-a pronunțat asupra cuantumului prejudiciului moral încasat în beneficiul lui Cebotari Vitali în sumă de 100 000 lei, iar solicitările apelantului privind încasarea prejudiciului moral în cuantum de 500 000 lei sunt neîntemeiate, suma respectivă fiind exagerată și neproporțională circumstanțelor constatate în speță.

Potrivit art. 20 alin. (1), (2) din Constituția Republicii Moldova, *orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.*

În conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) Cod de procedură civilă, *orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.*

Cu referire la cazul dedus judecății se reține că, potrivit art. 9 alin. (1) și (2) lit. f) din Codul civil, *drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sânt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile. (2) Drepturile şi obligaţiile civile apar: f) în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane.*

Potrivit prevederilor art.19 alin. 1), 3) Cod civil, *în condiţiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial şi nepatrimonial cauzat astfel. Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferinţele fizice şi psihice, precum şi diminuarea calităţii vieţii. În cazul vătămării sănătăţii, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacităţi a corpului uman (prejudiciu biologic).*

Potrivit art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, *la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, gravitatea și persistența suferințelor psihice, inclusiv legate de incapacitatea de a se apăra pe sine ori alte persoane, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.*

În conformitate cu art. 2036 alin. (1), (2) Cod civil, *în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.*

Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

În conformitate cu art. 2037 alin. (1) Cod civil, *mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.*

Astfel, în codul civil şi în Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti nr. 1545 din 25 februarie 1998, sunt prevăzute garanțiile legale la care a apelat reclamantul în prezenta cauză.

Din perspectiva apariției prejudiciului cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanţelor de judecată, se atestă temeiuri generale, care sunt prevăzute la art. 2007 Cod civil și temeiuri speciale, care sunt prevăzute la art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Conform art. 11 din aceeași lege, *mărimea compensaţiei pentru repararea prejudiciului moral se stabileşte de instanţa de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensaţiei se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracţiunii de a cărei săvârşire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată; c) rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanţa de judecată; e) natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferinţele fizice, caracterul şi gradul suferinţelor psihice; g) măsura în care compensaţia bănească poate atenua suferinţele fizice şi psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenţie. Instanţa de judecată va determina mărimea compensaţiei şi în baza criteriilor specificate la art. 219 alin. (4) din Codul de procedură penală. În toate cazurile, instanţa de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral.*

Aprecierea prejudiciului moral se face în raport cu criteriile și anume: miza pentru reclamant, comportamentul părților, bună/reaua credință, durata, etc. și se ia obligatoriu în considerație principiul general al echității, și suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate de Curtea Europeană în spețe similare. Sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantului și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretenții excesive și vădit exagerate.

Sunt relevante la stabilirea cuantumului despăgubirilor pentru prejudiciul moral cauzele CEDO: cauza Cristina Boicenco c. Moldovei (hot. din 27.09.2011 (deținerea ilegală la sediul comisariatului de poliție 6 zile, ordonanța de nepărăsire țării; ulterior achitată) , cauza Ganea c. Moldovei (hotărârea din 17.05.2011 detenție de trei zile, cu încetarea ulterioară procedurii din lipsa probelor).

Prejudiciu moral constă în efectul negativ suferit ca urmare a faptei ilicite a organului de urmărire penală, prin care s-a adus atingere unor drepturi personale nepatrimoniale.

Pe de altă parte, deși este real că stabilirea cuantumului despăgubirilor echivalente unui prejudiciu moral presupune o anumită aproximare, instanța trebuie să aibă criteriile de apreciere precum: consecințele negative suferite de cel în cauză pe plan fizic și emoțional, importanța

valorilor morale lezate, măsura în care acestea au fost afectate, etc. Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este și criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

Completul de judecată consideră necesar de menționat că, prejudiciul moral în mărime de 500 000 lei invocat de apelantul Cebotari Vitali este unul exagerat și această mărime nu este proporțională suferințelor suportate din speță și este disproporțională cu sumele prejudiciului acordate de CtEDO în cauze similare.

Completul de judecată constată că susținerile apelantului Cebotari Vitali în sensul că acțiunile desfășurate în perioada urmării penale i-au lezat drepturile și libertățile fundamentale, și că vătămarea acestor drepturi rezidă întru-un prejudiciu moral, sunt corecte, dar în circumstanțele speței ele nu justifică existența unui prejudiciu moral de natura să fi generat o despăgubire atât de mare pe care a pretins-o reclamantul.

În lumina Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacţie echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie astfel încât să aibă un efect compensatoriu, dar fără a constitui sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victime.

La caz, prima instanță a stabilit corect suportarea suferinţelor psihice de către reclamantul Cebotari Vitali, ca urmare a intentării cauzei penale și tragerii la răspundere, însă Completul de judecată consideră că mărimea prejudiciului moral solicitat, este vădit excesivă, motiv pentru care acesta nu pot fi satisfăcut integral, ținând cont de principiul potrivit căruia compensația nu trebuie să fie excesivă pentru autorii daunelor, nici venit nejustificativ pentru victime.

Reieșind din cele expuse mai sus, însă Completul de judecată reține că, instanţa de fond corect a apreciat gradul şi caracterul suferinţelor reclamantei-apelant, dând o apreciere eficientă circumstanţelor în care a fost cauzat prejudiciul, stabilind astfel cuantumul prejudiciului moral, a acordat o recompensă bănească în mărime de 100 000 lei, care în viziunea instanţei de apel reprezintă o recompensă echitabilă, care ar aduce o satisfacţie proporţională suferinţelor şi trăirilor psihice suportate de către Cebotari Vitali, ca urmare a atragerii ilegale la răspundere penală, iar temeiuri de încasare a unei sume mai mari în beneficiul reclamantului instanța de fond cât și cea de apel nu a stabilit.

Or, scopul acordării daunelor morale constă în realizarea, în primul rând a unei satisfacții morale pentru suferințele de același ordin, iar nu a unei satisfacții patrimoniale. De altfel, fiind vorba de prejudicii morale, ele nu pot fi reparate strict prin echivalentul lor în bani, întrucât valorile ocrotite nu pot fi evaluate în bani, existând practic o incompatibilitate între natura nepatrimonială a prejudiciului și caracterul patrimonial al despăgubirii.

Prin urmare, prima instanță a examinat pricina respectivă în coroborare cu prevederile legislației în vigoare, desfășurând examinarea litigiului pe principiul contradictorialităţii şi egalităţii părţilor în drepturile procedurale, organizând procesul astfel încît părţile au avut posibilitatea de a-şi formula, argumenta şi dovedi poziţia în proces, de a alege modalităţile şi mijloacele susţinerii ei de sine stătător şi independent de instanţă, de alte organe şi persoane, de a-şi expune opinia asupra oricărei probleme de fapt şi de drept care are legătură cu pricina dată judecăţii şi de a-și expune punctul de vedere asupra iniţiativelor instanţei, respectiv acordând posibilitate participanților la proces de a-și expune poziția, totodată păstrîndu-și imparţialitatea şi obiectivitatea, creînd condiţii pentru exercitarea drepturilor participanţilor la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanţelor reale ale pricinii.

Reieşind din cele expuse, Completul de judecată consideră că, motivarea pretenţiilor expuse în cererile de apel nu sunt bazate pe careva probe concludente, deaceea se ajunge la concluzia că apelurile declarate trebuie să fie respinse, iar hotărârea primei instanţe - menţinută.

În baza materialelor și actelor dosarului, conducându-se de prevederile art. art. 385 lit. a) 390 Cod de procedură civilă, Completul de judecată,-

D E C I D E :

Se resping, apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Cebotari Vitali, Procuratura Generală al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Se menține, hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 octombrie 2024, pronunțată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată a lui Cebotari Vitali împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Procuratura Generală al Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

Decizia este definitivă, dar cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de 2 luni de la comunicarea deciziei integrale.

Președintele completului de judecată, judecătorul **Inga GORLENCO**

Judecătorii **Evgheni BANCOV**

Andrei SCRIPCENCO